

การรับรู้บทบาท และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

THE ROLE PERCEPTION AND WORKING MOTIVATION TO ROLE OF VILLAGE HEALTH VOLUNTEERS IN CONTROL AND PREVENTION OF THE COVID 2019

ธัญวรรณ เกิดดอนทราย

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Thanyawan Kurddonsai

Bangkokthonburi University

Corresponding Author E-mail : thanyawan1134@gmail.com

(วันที่รับบทความ : มีนาคม 23, 2566 ; วันแก้ไขบทความ : เมษายน 14, 2566 ; วันที่ตอบรับบทความ : พฤษภาคม 7, 2566)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอการรับรู้บทบาท และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การรับรู้บทบาทในการปฏิบัติงาน เป็นความรู้ และเข้าใจของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยรับรู้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากแหล่งข้อมูลอื่น เช่น โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และการประกาศของกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ส่วนแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เป็นแรงผลักดันหรือกระตุ้นให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน ดังนั้นสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจึงควรมีการส่งเสริมการรับรู้บทบาท และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ : การรับรู้บทบาท, แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน, การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

Abstract

This academic article aims to present the content related to the role perception and working motivation to role of village health volunteers in control and prevention of the COVID 2019 Generally, Roles perception of means the knowledge and understanding of village health volunteers about their roles in the control and prevention of coronavirus disease 2019 by receiving information from public health officials from sources. Others such as television, internet and announcements of the Ministry of Public Health, etc. Motivation for performance means driving force or motivating village health volunteers to work, consisting of motivational factors and supporting factors. Therefore, the provincial health office should promote more the role perception and working motivation to village health volunteers to perform better role performance in control and prevention of the COVID 2019.

Keywords : Role Perception, Working Motivation, Role Performance of Village Health Volunteer

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่กระจายของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีการแพร่กระจายไปทั่วโลก ซึ่งประเทศไทยมีจำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มขึ้นทุกวัน สถิติจากกรมควบคุมโรคระบุว่า ยอดผู้ติดเชื้อสะสม 2,289,736 ราย ยอดผู้เสียชีวิต 9,002 ราย (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2565 : ออนไลน์) และกรุงเทพมหานครมียอดผู้ติดเชื้อสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 ของประเทศไทยมียอดผู้ติดเชื้อสะสม 394,857 ราย (ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.), 2564 : ออนไลน์) จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย

ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข (ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์ และสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, 2563) ได้สรุประบบการรายงานการระบาดออกเป็น 4 ประการ ดังนี้ (1) หากพบผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรคให้พิจารณาแยกผู้ป่วยให้อยู่ในพื้นที่ที่กำหนดไม่ให้แพร่เชื้อไปสู่บุคคลอื่นตามแนวทางของกรมการแพทย์ (2) ให้โรงพยาบาลหรือสถานบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข แจ้งสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือสำนักงานอนามัยกรุงเทพมหานครทันที (3) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือสำนักงานอนามัยกรุงเทพมหานคร แจ้งสำนักงานป้องกันควบคุมโรคในเขตที่รับผิดชอบ/สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมืองภายใน 3 ชั่วโมง หลังพบผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรคตามแนวทางที่กำหนด และ (4) สำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 1-12 ให้รหัสผู้ป่วย และบันทึกข้อมูลในระบบออนไลน์ โดยการรณรงค์ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เคาะประตูบ้านต้านโควิด-19 ให้ความรู้ให้การตรวจคัดกรองประชาชนทั่วไป และกลุ่มเสี่ยงที่เดินทางมาจากประเทศเสี่ยงสูง และให้กักตัวที่บ้านไม่น้อยกว่า 14 วัน ตามแนวทางกรมสนับสนุนบริการสุขภาพกระทรวงสาธารณสุข (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2563 : ออนไลน์) และหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทยที่ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สสำรวจผู้ที่เดินทางกลับจากต่างประเทศ (กระทรวงมหาดไทย, 2563ก. : ออนไลน์) ให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นเลขานุการทีมดำเนินการคัดกรอง แยกกัก กักกัน คุมไว้สังเกตในระดับหมู่บ้านที่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน (กระทรวงมหาดไทย, 2563ข. : ออนไลน์) และทำการค้นหา และคัดกรองผู้ที่เดินทางมาจากจังหวัดเสี่ยงตามมาตรการป้องกัน และลดความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เข้าสู่หมู่บ้าน/ชุมชน (กระทรวงมหาดไทย, 2563ค. : ออนไลน์)

กระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบายให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีบทบาทที่สำคัญมากในการหยุดการแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้โดยเฉพาะในระดับชุมชน ซึ่งเป็นการป้องกันในระดับแรกก่อนที่จะมีมาตรการป้องกันในระดับที่ใหญ่ขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยมีบทบาทหน้าที่ในฐานะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัย และด้านสาธารณสุขอื่น ๆ ซึ่งในช่วงสถานการณ์ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจะต้องเตรียมความพร้อมในการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนตามครัวเรือน ในแต่ละพื้นที่ที่ตนเองได้รับมอบหมาย ทั้งนี้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านปฏิบัติตามแนวทางการในการป้องกันโรคตามมาตรการอย่างเคร่งครัด ถูกต้อง และตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะไม่ก่อให้เกิดการติดเชื้อทั้งตนเอง สังคม และไม่มี การสูญเสียเกิดขึ้น และจะต้องติดตามรายชื่อที่มีรายงานการระบาดในชุมชนจากเว็บไซต์กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ดังนั้นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต้องมีความรู้และเข้าใจ COVID-19 โดยเฉพาะการรู้จักวิธีการป้องกันโรค ด้วยการกินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือ สวมหน้ากากอนามัย ออกกำลังกาย งดการดูแลเผ่าร้าง เพื่อป้องกัน COVID-19 ในพื้นที่ ประสานเตรียมความพร้อมของชุมชนร่วมกับผู้นำ แกนนำ เครือข่าย และเจ้าหน้าที่ รู้จักการสำรวจสุขภาพของตนเองดำเนินกิจกรรม การเยี่ยมบ้านโดยเคาะประตู เพื่อให้ความรู้ประชาชน การวัดอุณหภูมิ และสังเกตอาการเบื้องต้น การบันทึกข้อมูลกลุ่มเสี่ยง และรายงานผลการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเป็นแบบอย่างที่ดีในการดูแล และป้องกันตนเอง เป็นต้น (กระทรวงสาธารณสุข, 2563 : ออนไลน์) การปฏิบัติงานตามบทบาทอย่างเข้มแข็ง เคร่งครัดด้วยศักยภาพส่งผลให้จำนวนผู้ติดเชื้อลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้การยอมรับและชื่นชมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และมีบทบาทที่สำคัญมากในการหยุดการแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้

ดังนั้น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีบทบาทสำคัญในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วย อาทิเช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านลงพื้นที่ตรวจคัดกรองที่ตลาดสดเทศบาล เป็นต้น ซึ่งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้เน้นการปฏิบัติงานตามบทบาทในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในด้านต่าง ๆ 6 ด้าน ได้แก่ 1. กิจกรรมรณรงค์ทำความสะอาด จัดสภาพแวดล้อม (Big Cleaning Week) 2. การสอนประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนทำหน้ากากอนามัยจากผ้า 3. การเคาะประตูบ้านรณรงค์ให้ความรู้ข้อมูล ข่าวสาร 4. การเคาะประตูบ้าน “ค้นให้พบจบใน 14 วัน” 5. การติดตามเยี่ยมสังเกตอาการที่บ้านจนครบ 14 วัน และ 6. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ร่วมสร้างมาตรการรักษาระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2563) ที่ผ่านมาในการปฏิบัติงานตามบทบาท ดังกล่าวอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้ปฏิบัติงานตามบทบาทในการควบคุม และป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยความทุ่มเท และเสียสละอย่างเต็มที่ ท่ามกลางความเสี่ยง

ต่อการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งความสำเร็จและอุปสรรคของการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง เช่น การรับรู้บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (สรุตติ เอี่ยมนุ้ย, 2564 : 75) รวมทั้งแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (วิชัย ศิริวรรณชัย, 2564 : 63)

บทความนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้บทบาท และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปวางแผนในการดำเนินงานควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพสูงสุด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ (Status) เมื่อบุคคลได้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งตามการรับรู้ของตนเอง และความคาดหวังจากบุคคลในสังคมในบุคคลเดียวกันอาจมีได้หลายบทบาทขึ้นอยู่กับตำแหน่ง

ความหมายของบทบาท

บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรม ภารกิจหน้าที่ หรือการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลที่สังคมที่สังคมคาดหวังหรือกำหนดให้กระทำ โดยมีความเกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่สิทธิ ซึ่งขึ้นอยู่กับฐานะหรือตำแหน่งทางสังคมของบุคคลนั้น และเกี่ยวข้องกับบทบาท สถานะ ธรรมเนียมประเพณีของสังคมต่าง ๆ รวมถึงความรับผิดชอบ ความมุ่งหวัง และข้อห้ามในการปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติ (Linton, 1936; Stogdil, 1959; เสนาะ ตีเยาว์, 2551; เสาวลักษณ์ วินัยธรรม, 2552)

ความสำคัญของบทบาท

1. บทบาทเป็นหน้าที่หรือการแสดงออกของบุคคลตามความคิดหรือความคาดหวัง เมื่ออยู่ในสถานการณ์ทางสังคมหนึ่งโดยยึดถือฐานะและหน้าที่ทางสังคมที่กำหนดไว้ในบรรทัดฐานเป็นมูลฐานความถูกต้องและสมควรของบทบาทนั้น บุคคลจึงตัดสินใจแสดงบทบาทต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้นเมื่อต้องเกี่ยวข้องกับสมาคมกับบุคคลอื่น เช่น สังคมกำหนดบทบาทของสามีและภรรยาว่าต้องรักใคร่ใส่ใจดูแลกันและกัน และให้ครองชีวิตคู่สมบุญยาวนาน เป็นต้น

2. เมื่อบุคคลปฏิบัติตามบทบาททางสังคมดังที่ได้ระบุไว้ในบรรทัดฐาน ระบบความสัมพันธ์ต่อกันในสังคมจะเป็นแนวทางเดียวกัน บังเกิดความเรียบร้อยและความสงบภายในสังคม บุคคลที่ฝ่าฝืนไม่กระทำดังกล่าวจะได้รับการลงโทษจากสังคม ตามบทลงโทษนั้น ๆ การทำตามบทบาทที่คาดหวังย่อมได้รับการยอมรับและการส่งเสริมจากสังคม บุคคลจึงสามารถอยู่ร่วมกลุ่มได้ด้วยดี เช่น สามี ภรรยาที่นอกใจต่อกัน ย่อมได้รับการติฉินนินทา ซึ่งมีชีวิตคู่ที่ปราศจากความสุข (ยุบลวรรณ ต้นเถียรรัตน์, 2553)

ลักษณะของบทบาท

1. บทบาทที่ถูกกำหนด (Prescribed Role) คือ การที่สังคมได้กำหนดเฉพาะเจาะจงให้เราปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่งนั้น ถึงแม้ว่าบุคคลบางคนจะไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทที่คาดหวังโดยผู้อื่น เรายังยอมรับว่าจะต้องปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดให้

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Enacted Role) เป็นวิธีที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกมาจริงตามตำแหน่งของเขา ความไม่ตรงกันของบทบาทหน้าที่ที่กำหนดกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงอาจมีสาเหตุมาจากบุคคลขาดความเข้าใจในส่วนของการที่ต้องการ (Lack of understanding) ความไม่เห็นด้วย (Not To Conform) หรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่กำหนด และบุคคลไม่มีความสามารถ (Inability) ที่จะแสดงบทบาทนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพแนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาสาสมัครอาสาสมัครเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ให้บริการ (Cohen, 1979)

จะเห็นได้ว่า ลักษณะของบทบาท และทฤษฎีบทบาทที่กล่าวมาข้างต้นอาจสรุปได้ว่าบทบาทในการปฏิบัติงาน คือ การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือที่ได้รับการยอมรับจากสังคมหรือที่สังคมคาดหวัง เพื่อให้เกิดผลดีต่อบุคคลอยู่ร่วมกันสามารถทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยลดความขัดแย้งหรือไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ และเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคลที่บุคคลในสังคมกำหนดไว้ควบคู่กับสถานภาพของบุคคล ณ ขณะนั้น ๆ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

กระบวนการจัดการหรือตีความหมายของสิ่งทีบุคคลคนนั้นได้สัมผัสจากประสาทสัมผัสของตนเอง โดยการตีความจะอาศัยประสบการณ์ การเรียนรู้ ทักษะ และค่านิยมของตน และเมื่อรับรู้เรื่องนั้นในลักษณะใด ก็จะมีพฤติกรรมที่แสดงออกไปในลักษณะนั้นด้วย

ความหมายของการรับรู้

การรับรู้มีความสำคัญต่อเจตคติ อารมณ์และแนวโน้มของพฤติกรรม เมื่อรับรู้แล้วต้องเกิดความรู้สึกและมีอารมณ์พัฒนาเป็นเจตคติ แล้วพฤติกรรมจะตามมาในที่สุด ดังนั้นมนุษย์เมื่อเกิดการรับรู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วจะตีความหมายและส่งผลกระทบต่อไปยังอารมณ์ ความรู้สึกก่อให้เกิดพฤติกรรมขึ้นในแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันไป ซึ่งการรับรู้ดังกล่าวจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งก็มีผลต่อการรับรู้ครั้งต่อไปเสมอ (กันยา สุวรรณแสง, 2542)

ทฤษฎีการรับรู้ หรือ Perception Theory เป็นทฤษฎีที่ถูกกล่าวถึงมายาวนาน นักวิชาการด้านประสาทวิทยาและจิตวิทยาหลายท่านให้ทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการรับรู้ไว้หลากหลาย โดยสรุปอาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภทที่แตกต่างกัน คือ การประมวลผลจากล่างขึ้นบน และการประมวลผลจากบนลงล่าง จากทัศนะดังกล่าวพัฒนาไปสู่ทฤษฎีหนึ่งที่เสนอโดย Ulric Neisser นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน อธิบายว่ากระบวนการประมวลผลจากบนลงล่างและจากล่างขึ้นบนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการตีความสิ่งเร้าที่ดีที่สุด เรียกว่า ‘วงจรการรับรู้’ หรือ ‘Perceptual Cycle’ (Neisser, 1976 as cited in McLeod, 2018)

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่ากระบวนการของการรับรู้ เป็นกระบวนการที่สัมพันธ์กันระหว่างความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก ความจำ การเรียนรู้ การตัดสินใจ กระบวนการรับรู้เกิดขึ้นได้จะต้องมีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

- 1) สิ่งเร้า (Stimulus) ที่จะทำให้เกิดการรับรู้ เช่น สถานการณ์ เหตุการณ์ สิ่งแวดล้อมรอบกายที่เป็น คน สัตว์ และสิ่งของ
- 2) ประสาทสัมผัส (Sense Organs) ที่จะทำให้เกิดความรู้สึก เช่น ตามองเห็น หูได้ยิน จมูกได้กลิ่น ลิ้นรับรส และผิวหนังรู้สึกร้อนหนาว
- 3) ประสบการณ์ หรือความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้าที่สัมผัส
- 4) การแปลความหมายของสิ่งเร้าที่สัมผัส โดยสมองจะทำหน้าที่ทบทวนประสบการณ์หรือความรู้เดิมว่าสิ่งเร้านั้นคืออะไร นอกจากนี้แล้วสิ่งที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติมนอกจากกระบวนการรับรู้ที่นำไปสู่การแปลความหมายแล้ว ยังต้องพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ ซึ่งได้แก่ ผู้รับรู้ เป้าหมายที่จะรับรู้ และบริบทหรือสถานการณ์ของการรับรู้

ลักษณะที่สำคัญของการรับรู้ มี 6 ประการ คือ

- 1) ต้องมีพื้นฐานข้อมูลหรือความรู้ในเรื่องนั้นมาก่อน (Knowledge Based) หรือถ้าไม่มีความรู้อย่างน้อยก็ต้องมีประสบการณ์เดิมในเรื่องนั้นอยู่บ้าง
- 2) จะต้องประกอบด้วยข้อวินิจฉัย (Inferential) ในขั้นตอนของกระบวนการรับรู้ ทั้งนี้เพราะในการรับรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง มนุษย์ไม่สามารถรับข้อมูลทุกชนิดในเรื่องนั้นพร้อมกันได้ ดังนั้นจึงต้องอาศัยวิธีการวินิจฉัย โดยการตั้งสมมติฐานหรือปะติดปะต่อเรื่องต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้การรับรู้ในสิ่งนั้นเกิดความสมบูรณ์มากที่สุด
- 3) จะต้องมีความสามารถในการแยกแยะ (Categorical) ลักษณะหรือคุณสมบัติที่สำคัญของข้อมูลนั้นได้อย่างถูกต้อง ซึ่งในลักษณะนี้จะต้องอาศัยความจากประสบการณ์เดิมมาใช้
- 4) ลักษณะของการรับรู้จะต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยง (Relational) ของข้อมูลต่าง ๆ หลายประเภท
- 5) กระบวนการของการรับรู้จะต้องอาศัยของการตัดแปลง (Adaptive) ข้อมูลจากประสบการณ์เดิมมาใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละเรื่องที่กำลังรับรู้ในขณะนั้น
- 6) กระบวนการของการรับรู้มักจะเป็นไปโดยอัตโนมัติ ซึ่งเป็นการทำงานของสมองในการรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ มีการแปลความหมายจากสิ่งที่ได้สัมผัส และเกิดการรับรู้สิ่งเร้านั้นในลักษณะของส่วนรวมที่มีความหมายการรับรู้ขึ้นอยู่กับระบบประสาทสัมผัสและสภาวะจิตใจของแต่ละบุคคล โดยองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการ

จะเห็นได้ว่า ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การรับรู้หลัก ๆ ประกอบด้วย ค่านิยมและทัศนคติ บุคลิกภาพ ความคาดหวัง ประสบการณ์ การตั้งใจ และความสนใจ การรับรู้เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยหลายขั้นตอน ได้แก่ ความสนใจและการเลือกข้อมูล การจัดการข้อมูล การตีความข้อมูล และการ

ดึงข้อมูลกลับมา โดยกระบวนการของการรับรู้อาจพบว่ามีความผิดพลาดของการรับรู้ได้ ซึ่งสาเหตุมีหลายประการ เช่น ความผิดพลาดจากความเหมือน ความผิดพลาดจากการเปรียบเทียบ อคติของบุคคล เป็นต้น ทฤษฎีของการรับรู้จะช่วยให้เข้าใจประเด็นต่าง ๆ ของการรับรู้มากขึ้น และสามารถใช้ประโยชน์จากการรับรู้ในองค์การได้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ

แรงจูงใจเป็นกระบวนการที่บุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าโดยจงใจให้กระทำหรือตื่นนอน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์บางอย่าง ซึ่งจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมที่เกิดจากการจูงใจเป็นพฤติกรรมที่มีใจเป็นเพียงการตอบสนองสิ่งเร้าในสถานการณ์ปกติ

ความหมายของแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

การสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้เกิดขึ้นไม่ใช่เรื่องง่าย แต่หากทำได้ นั่น คือ การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาขององค์กรที่ยั่งยืน องค์กรจะได้คนที่มี “ใจ” ให้กับองค์กรอย่างแท้จริง สำหรับความหมายของแรงจูงใจหมายถึง ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นผลสำเร็จออกมา ซึ่งจะได้ผลดีหรือไม่มากนักขึ้นอยู่กับว่าผู้บริหารจะสามารถจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยการทุ่มเทให้ได้ผลงานที่ดีอย่างไร หรืออย่างน้อยเพียงใด (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2556)

ความสำคัญของแรงจูงใจ

บุคคลโดยทั่วไปปฏิบัติงาน โดย

1. แรงจูงใจ คือ แรงจูงใจในตัวเองทำให้ต้องการจะทำงาน
2. ความสามารถ คือ ทักษะหรือความเชี่ยวชาญที่สามารถทำงานได้
3. สิ่งแวดล้อมของการทำงาน เช่น สภาพงาน เครื่องมือ อุปกรณ์ ข่าวสาร ข้อมูล ซึ่งส่งผลให้เกิดความพอใจที่จะทำงาน

การปฏิบัติงานด้วยความสามารถ และสิ่งแวดล้อมที่ทำงาน ผู้บริหารสามารถควบคุมให้เกิดขึ้นได้ ส่วนที่ควบคุมไม่ได้ คือ การปฏิบัติงานตามแรงจูงใจ ผู้บริหารต้องศึกษาให้ถ่องแท้ เพราะแรงจูงใจในตัวบุคคลเองเป็นพลังภายใน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญมากในการทำงาน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจูงใจมีความสำคัญ เนื่องจากความสำเร็จในการปฏิบัติงานขององค์กรต่าง ๆ จะเกิดขึ้นอยู่ที่ความร่วมมือร่วมใจของบุคคลเป็นสำคัญ ถ้าองค์กรมีผู้บริหารที่สามารถใช้หลักแรงจูงใจได้ถูกต้องบุคคลจะมีความตั้งใจ และเต็มใจทำงาน ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กร ส่วนองค์กรใดไม่เห็นความสำคัญของการจูงใจจะได้ผลตรงข้าม (วรินธร แก้วคล้าย, 2549)

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ทฤษฎีสองปัจจัยเป็นแรงจูงใจในการทำงานของมนุษย์ พบว่า ปัจจัยเรื่องแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของมนุษย์มี 2 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นปัจจัยภายนอกที่กระตุ้นทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานโดยตรง ปัจจัยจูงใจ ได้แก่

1.1 ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล (Achievement) หมายถึง การที่บุคคลสามารถปฏิบัติงานหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จของงานเป็นที่น่าพึงพอใจ และภาคภูมิใจ

1.2 การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การที่บุคคลได้รับการยอมรับนับถือไม่ว่าจากผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน ด้วยรูปแบบของการชมเชย การให้กำลังใจ การแสดงออกถึงการยอมรับในความสามารถของบุคคลนั้น ๆ

1.3 ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (Work Content) หมายถึง งานที่ปฏิบัติมีลักษณะงานที่น่าสนใจ ทำด้วยความสามารถ ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งสามารถปฏิบัติงานเพียงผู้เดียวตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดของงาน หรือการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบงาน

1.4 ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความพึงพอใจในการมีอำนาจต่อกรรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ โดยไม่มีการตรวจสอบหรือมีบุคคลมาควบคุม แต่สามารถปฏิบัติหรือควบคุมตนเองได้

1.5 ความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง การได้รับการเลื่อนตำแหน่งด้วยความเป็นธรรม หรือการได้รับโอกาสศึกษาหรือมีการฝึกอบรมเพิ่มความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน รวมถึงการได้รับความไว้วางใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญ

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยภายในที่สำคัญ แต่ถ้าไม่มีก็จะกระตุ้นให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมของงานในการช่วยส่งเสริมให้แรงจูงใจในการทำงานของแต่ละบุคคลยังคงอยู่ตลอดเวลา ปัจจัยค้ำจุน ได้แก่

2.1 เงินเดือน และสวัสดิการ หมายถึง อัตราเงินเดือนที่ได้รับเป็นประจำค่าตอบแทนต่าง ๆ ความเหมาะสมของเงินเดือน และสวัสดิการเป็นที่น่าพึงพอใจของบุคคลในองค์กร

2.2 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน หมายถึง การที่บุคคลมีความสัมพันธ์ทั้งทางกายหรือวาจาที่ติดต่อกันทั้งกับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานสามารถปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเข้าใจ มีความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.3 สถานะของอาชีพ หมายถึง อาชีพที่ปฏิบัตินั้นมีเกียรติ และมีศักดิ์ศรีเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม

2.4 นโยบายและการบริหารงาน หมายถึง นโยบายการบริหาร การจัดการ การมอบหมายงาน และการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร รวมถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของการทำงาน

2.5 สภาพการทำงาน หมายถึง สภาพแวดล้อมทางกายภาพในการทำงาน ได้แก่ แสง เสียง อุณหภูมิ เครื่องมือต่าง ๆ ในการทำงาน ปริมาณงาน การถ่ายเทของอากาศตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน เป็นต้น

2.6 ความเป็นอยู่ส่วนตัว หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกิดจากงานที่ปฏิบัติอยู่ ได้แก่ การย้ายบุคคลออกไปปฏิบัติงานในถิ่นทุรกันดารส่งผลให้เกิดความไม่พึงพอใจ เป็นต้น

2.7 ความมั่นคงในงาน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่เกิดจากงานที่ปฏิบัติหรือความมั่นคงในอาชีพ และองค์กร

2.8 วิธีการปกครอง บังคับบัญชา หมายถึง ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการบริหารจัดการหรือปกครองบุคคลที่อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการนำเอาทฤษฎีทั้งสองปัจจัยไปปฏิบัติให้ได้ผลกับองค์กรนั้นผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยค้ำจุน ถ้าบุคคลไม่ได้รับปัจจัยค้ำจุนที่เหมาะสมจะทำให้บุคคลเกิดความไม่พึงพอใจในงาน ซึ่งในขณะเดียวกันผู้บริหารยังคงต้องให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลด้วยปัจจัยจูงใจ เพื่อให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ และเป็นการสร้างความผูกพันให้กับบุคคลในองค์กร (Herzberg, 1959)

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ให้บริการสังคมโดยปราศจากค่าตอบแทนหรือรางวัลใด ๆ ในการทำงานหรือกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งการให้บริการและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น ๆ สังคม หน่วยงานอื่นใดที่ต้องการให้ความช่วยเหลือ โดยจะช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น ความคิด แรงงาน กำลังทรัพย์ การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของคนซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งปิยากร หวังมหาพร (2556 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมายถึง บุคคลที่สมัครใจทำงาน เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน อาสาสมัครก่อให้เกิดการกระจายเศรษฐกิจไปสู่สังคม เนื่องจากกิจกรรมที่อาสาสมัครดำเนินการได้รับการสนับสนุนจากรัฐหรือหน่วยงานเอกชน อาสาสมัครจึงเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายภาครัฐ อาสาสมัครช่วยสร้างความเหนียวแน่นและความเข้มแข็งของชุมชนเป็นการส่งเสริมความไว้วางใจระหว่างประชาชน ช่วยพัฒนาค่านิยมของความมีน้ำหนักร่วมกัน และอาสาสมัครทำให้ได้พบเพื่อนใหม่ เรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ก่อให้เกิดความมั่นใจและการยอมรับ โดยอาสาสมัครผู้สมัครใจทำงานให้ส่วนรวมหรือสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนที่เป็นวัตถุหรือเงิน ที่เป็นรูปธรรม แต่ผลตอบแทนอาสาสมัครจะได้รับความสุขทางจิตใจ และความเคารพของชุมชนการเป็นแบบอย่าง ซึ่งเป็นนามธรรมการเป็นอาสาสมัครต้องมีความเป็นอิสระพร้อมทั้งภาระหน้าที่ของอาสาสมัครต้องไม่ทำงานในหน้าที่ที่เป็นงานประจำ ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินและจิตที่พร้อมจะสละเวลา แรงกายสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์เป็นจิตที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดีคุณสมบัติที่สำคัญของอาสาสมัครมี 5 ประการ คือ

- (1) ทำงานด้วยความสมัครใจไม่ใช่ด้วยการถูกบังคับหรือเพราะเป็นหน้าที่
- (2) เป็นงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมหรือสาธารณประโยชน์
- (3) ทำโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน
- (4) เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมมิใช่เพื่อส่วนตัว
- (5) ไม่ใช่อุทกภัยกำลังทรัพย์แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งผลตอบแทนที่อาสาสมัครได้รับคือความสุข ความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติ

บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่น

1. จัดกิจกรรมรณรงค์ทำความสะอาดจัดสภาพแวดล้อม Big Cleaning Week มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ “Big cleaning Week” เพื่อหยุดการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการทำความสะอาดบ้านเรือน สถานที่ทำงาน สถานที่สาธารณะ เครื่องมือเครื่องใช้ จุดที่ประชาชนสัมผัสร่วมกัน ป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ โดยการร่วมมือของทุกภาคส่วน และประชาชน ประสานการทำงานจิตอาสา ร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น รณรงค์พร้อมกันทั่วประเทศ และให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้ความรู้ประชาชน และเชิญชวนทำความสะอาดอย่างถูกวิธี พร้อมทั้งจัดกิจกรรม Big cleaning Week ในพื้นที่เป้าหมาย 7 แห่ง ได้แก่ 1. สถานที่ราชการ/สถานที่ทำงาน 2. ผู้ประกอบการรถแท็กซี่ คนขับรถแท็กซี่ รถจักรยานยนต์รับจ้าง 3. รถขนส่งองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ/รถร่วมบริการ/รถตู้โดยสาร 4. รถไฟฟ้า และการรถไฟแห่งประเทศไทย 5. ผู้ประกอบการร้านอาหาร 6. ผู้ประกอบการโรงแรม/ผู้ประกอบการฟิตเนส และ 7. ผู้ประกอบการปั้มน้ำมัน

2. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จัดทำหน้ากากผ้า เพื่อแจกจ่ายแก่ประชาชนในพื้นที่ของตนเอง และให้ความรู้ในการใช้หน้ากากผ้า หน้ากากอนามัย หน้ากาก N95 โดยประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้ป่วย แนะนำให้ใช้หน้ากากผ้าสำหรับบุคลากรที่สัมผัสกับผู้ป่วยโรคระบบทางเดินหายใจทุกโรค ที่มีอาการไอ ใช้หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อให้บุคคลอื่น ส่วนบุคลากรการแพทย์ที่รักษาผู้ป่วยโรคระบบทางเดินหายใจรุนแรงควรใช้ชนิด N95

3. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเคาะประตูบ้านรณรงค์ ให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร โดยไปเคาะเฉพาะหลังคาเรือนที่ตนเองรับผิดชอบหรือไปพร้อมกับ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ทั้งหมด โดยช่วยกันทำไปพร้อมกัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ชาวบ้านทุกหลังคาเรือน เมื่อให้ความรู้รอบเอกสารแผ่นปลิวเกี่ยวกับ COVID 19

4. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เคาะประตูบ้าน “ค้นให้พบจบใน 14 วัน” ช่วงที่มีการเดินทางออก จาก กทม. และปริมณฑลไปต่างจังหวัด กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสนับสนุนบริการสุขภาพกำหนดมาตรการสำคัญเร่งด่วนในการเฝ้าระวัง ควบคุม ป้องกันการระบาดของโรคดังกล่าว กำหนดกิจกรรม “อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เคาะประตูบ้าน ค้นโควิด 19 ค้นให้พบใน 14 วัน” เพื่อค้นหากลุ่มเสี่ยงที่เดินทางเข้าไปภายในชุมชน และติดตามสังเกตอาการกลุ่มเสี่ยง ณ ที่พักอาศัย (Quarantine) จนครบ 14 วัน

5. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ติดตามเยี่ยมสังเกตอาการที่บ้าน จนครบ 14 วัน (Home Quarantine / Local Quarantine) จัดตั้ง “ทีมอาสาต่อต้าน COVID 19” ระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน โดยถ้าเป็นทีมแจ้งข่าวให้ความรู้ชาวบ้าน ให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นหัวหน้าทีม แต่ถ้าเป็นทีมที่จะต้องใช้อำนาจบังคับกักตัวกลุ่มเสี่ยงให้อยู่บ้านไม่ให้ออกไปในที่ใด ให้กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านหรือ นายก อบต. นายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้า เพราะทุกจังหวัดอำเภอ มีการจัดตั้งทีมปฏิบัติการฉุกเฉินระดับจังหวัด และระดับอำเภออยู่ทุกพื้นที่ และกฎหมายรองรับผู้นำใช้อำนาจบังคับได้ ถ้าไม่ปฏิบัติตามสามารถจับกุม มีโทษจำคุกหรือปรับเป็นเงินได้ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จึงต้องอาศัยอำนาจเหล่านี้ผ่านผู้นำในทุกระดับได้ในส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ความรู้และวิธีป้องกัน ควบคุม COVID 19 แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกคน ซึ่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประเมินความรู้ และประเมินสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ก่อนออกปฏิบัติงาน ถ้าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ไม่พร้อมก็จะชะลอการออกเคาะประตูบ้านไปก่อน สำหรับคนที่พร้อมให้เตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือปฏิบัติงานสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยมีชุดมาตรฐานสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

6. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) และร่วมสร้างมาตรการรักษาระยะห่างทางสังคม (Social Distancing)

ความสำเร็จของการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง จากหลายงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ปัจจัยสำคัญด้านการรับรู้บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (สรวิชัย เอี่ยมมัญญ์, 2564 : 75) ซึ่งการรับรู้บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เมื่อการรับรู้บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพิ่มขึ้น การปฏิบัติงานจะเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการรับรู้เป็นการยืนยันการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และทราบขอบเขตของการทำงาน รวมไปถึงการเป็นจิตอาสาที่มุ่งมั่นตั้งใจทำงานในสถานการณ์โควิด-19 (ยุทธนา แยกคาย และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์, 2560) และการรับรู้บทบาทหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจะมีส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เนื่องจากจะช่วยยืนยันว่ารู้การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และตรงกันวัตถุประสงค์ของผู้รับบริการ รวมทั้งแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (วิชัย ศิริวรรณจรรย์, 2564) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เมื่อมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น การปฏิบัติงานจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีผลทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานมากขึ้น ต้องการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อลดความกังวลต่อการปฏิบัติงานของตนเอง ปฏิบัติงานด้านความสบายใจและมีความสุขด้วยใจสามารถแนะนำและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคคลในชุมชนได้ (ยุทธนา แยกคาย และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์, 2560) และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีผลต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เนื่องจากแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้บุคคลมีความพอใจและกระตือรือร้นในการทำงาน แรงจูงใจเป็นปัจจัยภายในของตัวบุคคลและเป็นปัจจัยที่จูงใจให้บุคคลทำงาน ส่วนปัจจัยภายนอกเป็นปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความไม่พอใจในการทำงาน ทั้งนี้หากบุคคลไม่ได้รับการตอบสนองปัจจัยนี้แล้ว บุคคลนั้นจะไม่พอใจในการทำงาน ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลงได้ (สิทธิชัย ชูจีน, 2554; ศุภธินี สาครวาสี, 2554)

บทสรุป

เนื่องจากการรับรู้บทบาทและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ และมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนั้นสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรม เรื่อง การวางแผนและการประเมินผลเพิ่มเติมแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถวางแผนและประเมินผลได้ด้วยตนเองโดยมีเจ้าหน้าที่เป็นเพียงพี่เลี้ยง เพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมประเมินผลได้เพิ่มขึ้น กล่าวคือ การวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้รู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และหากขาดการมีส่วนร่วมในการประเมินผลแล้ว ย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความสำเร็จลำบาก และควรเสริมสร้าง สนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้พัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพจากการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2565). สถานการณ์ผู้ติดเชื้อ COVID-19 อัปเดตรายวัน. [Online].

Available : <https://ddc.moph.go.th/>. [2565, กรกฎาคม 3].

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2563). ที่ สธ 0705.03/ว68 หนังสือราชการเรื่องขอความร่วมมือออร์แกน “อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เคาะประตูบ้านต้านโควิด-19”. [Online].

Available : <https://www.cdd.go.th/>. [2565, กรกฎาคม 24].

- กระทรวงมหาดไทย. (2563ก). ที่ มท.0211.3/ว1416. หนังสือข้าราชการเรื่องมาตรการเพื่อรองรับผู้เดินทางกลับจากสาธารณรัฐเกาหลี. [Online]. Available : <https://www.cdd.go.th>. [2565, กรกฎาคม 24].
- กระทรวงมหาดไทย. (2563ข). ที่ มท.0211.3/ว1538. หนังสือข้าราชการเรื่องการบริหารจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019) ในพื้นที่จังหวัด. [Online]. Available : <https://www.cdd.go.th>. [2565, กรกฎาคม 24].
- กระทรวงมหาดไทย. (2563ค). ที่ มท.0211.3/ว1733. หนังสือข้าราชการเรื่องมาตรการป้องกัน ลดความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) เข้าสู่หมู่บ้าน/ชุมชน. [Online]. Available : <https://www.cdd.go.th>. [2565, กรกฎาคม 24].
- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). แนวทางปฏิบัติด้านสาธารณสุขเพื่อการจัดการภาวะระบาดของโรคโควิด-19 ในข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1). [Online]. Available : <http://dmsic.moph.go.th/index/detail/8115>. [2565, สิงหาคม 21].
- กันยา สุวรรณแสง. (2542). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วี พรินท์.
- ปิยากร หวังมหาพร. (2556). พัฒนาการเชิงนโยบายอาสาสมัครไทย : จากความมั่นคงสู่การพัฒนาสังคม. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, 10 (2), 15-26.
- ยุทธนา แยกคาย และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุโขทัย. วารสารโรงพยาบาลชลบุรี, 42 (2), 179-186.
- ยุบลวรรณ ต้นเธิร์รัตน์. (2553). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วรินทร์ แก้วคล้าย. (2549). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ทิพยประกันภัยจำกัด (มหาชน). ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วิชัย ศิริวรวัจน์ชัย. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด 19 อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน. มหาราชนครศรีธรรมราชเวชสาร, 4 (2), 63-75.
- ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย. (2564). สถานการณ์ Covid-19 ในประเทศไทย ข้อมูลวันที่ 1 เมษายน 2564-18 สิงหาคม 2564. [Online]. Available : <https://www.moiCovid.com/18/08/2021/uncategorized/4635>. [2565, สิงหาคม 21].
- ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. (2563). รายงานสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา. [Online]. Available : <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/situation/situation-no7-100163.pdf>. [2565, สิงหาคม 21].
- ศุทธิณี สาครวาสี. (2554). แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคมกับผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สิทธิชัย ชูจีน. (2554). แรงจูงใจในการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สรุวุฒิ เอี่ยมนุ้ย. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย. วารสารสาธารณสุขและสุขภาพศึกษา ISSN 2773-9007 (Online), 1 (2), 75-90.
- เสาวลักษณ์ วินัยธรรม. (2552). บทบาทของเทศบาลนครระยองต่อการแก้ไขปัญหาประชากรแฝง : กรณีศึกษาหญิงอาชีพพิเศษ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2551). หลักการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Cohen, B. J. (1979). *Schaum's outline of Theory and Problems of Introduction to Sociology*. New York : McGraw-Hill.
- Herzberg, F. (1959). *The motivation to work*. 2nd ed. New York : John Wiley.

Linton, R. (1936). **The Study of Man**. New York : D. Apleton Century.

Stogdil, R. M. (1959). **Individual behavior and group achievement**. New York : Oxford University Press.

McLeod, S. (2018). **Perception Theory [blog]**. [Online]. Available :

<https://www.simplypsychology.org/perception-theories.html>. [2565, สิงหาคม 21].